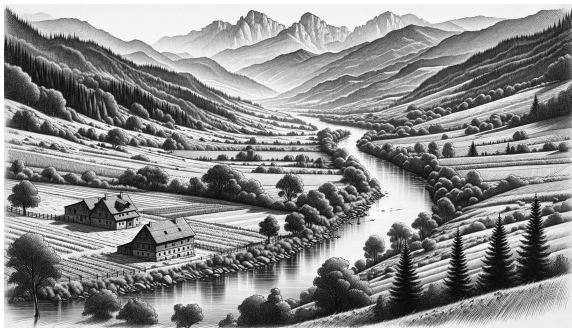

Dovolená na Hadí řece

Jiří Fišer

Tento příběh věnuji své čtenářce a studentce, paní Petře

12. července (Radúz, mladý muž píšící si deník)

Dnes další hádka s rodiči. Nechápou, že když už mě naučili číst a psát, tak si život představuju jinak než nekonečnou dřinu na »otcovské« hroudě. Za pár dnů k nám mají přijet nějací pánové, se kterými se otec před měsícem seznámil na trhu. Prý pocházejí z nějakého zapadákovu u Ostroměře. Jeden má být dokonce vévodův rytíř, ale otec často přehání a dělá rytíře z každého, kdo nosí meč.

Možná mě pak vezmou s sebou a já tak uniknu z našeho gruntu, kde lišky dávají dobrou noc a ráno nás probouzí vlčí vytí. A možná se i proslavím, jako velký vojevůdce nebo alespoň jako chrabrý rytíř.

12. července (Mahulena, mladá dívka píšící si deník)

Rodiče nám dnes oznámili, že k nám na týden přijedou nějakí cizí lidé. Máme se na týden vystěhovat z našich pokojů a budeme prý spát na slámě ve stodole. Nikdo se mě na nic neptal a všichni kromě mě z toho mají radost. Rodiče na tom prý vydělají nějaké groše a bratr s nimi chce nejspíše odjet a opustit nás. Přitom všichni vědí, že mám ráda svůj klid a těžce snáším změny. A teď u nás budou bydlet neznámí muži.

14. července (Radúz)

Lovil jsem zajíce na Medvědí louce. Ulovil jsem tři a když jsem se vracel, potkal jsem svou sestru, jak pere na řece prádlo. Vyplísnila mě, že zabíjím nevinná stvoření, a když jsem jí řekl, že už za pár dnů bude mít ode mne pokoj, vmetla mi do tváře, že hodlám opustit milující rodiče. Já jí na to odpověděl, že ona se za celý život nedostane dál než míli od rodné chalupy a zemře jako stará panna. Poté mě honila tloukem pod chabou záminkou, že krev z těch zajíců jí zašpinila vyprané prádlo.

14. července (Mahulena)

Ten vrah ubohých zvířátek, můj bratr, si dovolil jejich prolitou krví ušpinit matčinu sváteční zástěru. Řekl mi, že ze mě bude

stará panna, což asi měla být nadávka. Já však ráda zůstanu starou pannou, když nebudu muset žít s muži.

Muži jsou totiž špinaví, zapáchají a vraždí zvířata i lidi. Ti muži, co mají přijet jsou prý navíc vojáci; to jsou ti nejhorší: Chraň mě před nimi a jejich zvrhlostí, matko Mokoš!

16. července (Radúz)

Dnes ráno přijeli ti pánové. Jsou čtyři a tři z nich jsou vojáci. A dva z nich jsou z hlavního města. Vede je seržant Vladislav, který je opravdu rytíř, ale jinak nemluvný primitiv. Desátník Václav je hejsek, který si myslí, že ten, kdo nebydlí v Týně, je hlupák. Desátník Boromír zalezl hned po příjezdu do mého pokoje jako do nory a skoro celý den ho nikdo neviděl. Největší podivín je ale pan Vilém, prý básník, ale spíše blázen, který si ustavičně pro sebe něco mumlá. Od něj také vím, proč přijeli. Prý si chtějí odpočinout v lůně přírody a volné dny trávit výlety a lovem. Nabídl jsem se jim, že je budu doprovázet. Snad se mi je podaří přesvědčit, aby mě vzali s sebou až budou odjíždět. Jo, a pak s nimi přijel pes – úplně nepoužitelný, takové psí trdlo jsem ještě neviděl. Bojí se dokonce našeho kocoura Hebkosrstky a vůbec neštěká.

16. července (Mahulena)

Nic dobrého jsem od příjezdu vojáků nečekala a nemýlila jsem se. Jsou hulvátští a hluční a domnívají se, že jim patří svět. O trochu lepší je snad jen jejich velitel, vytáhlý ryšavec, který toho příliš nenamluví a jeden z desátníků, jenž je drsný

samotář. Všechno ale vynahrazují ti zbývající dva. Druhý desátník se stále něčemu směje a snaží se mi neobratně a samozřejmě zcela zbytečně dvořit. Pan Vilém, prý básník a herec, používá dvojsmyslné narážky a myslí si, že je jako dívka ze samoty nepochopím.

Mají s sebou psa, kterému říkají Milouš. Nikdy jsem neviděla podobného psa. Je sněhobílý, neštěká a má takový přátelský a nevinný výraz.

17. července (Radúz)

To byl dneska den. K ránu začal ten seržant křičet ze spaní tak, že to probudilo celou chalupu. Prý se mu zdálo o bitvě, kterou jen zázrakem přežil. Ráno se tvářil jako by se nic nedělo, ale trvalo to celou hodinu než jsme vyjeli. Nejdříve se pánové vojáci hádali, kam vyrazíme, pak se připravovali, jako bychom vyráželi na týdenní výpravu, a nakonec nechali chudáka desátníka Václava samotného postarat se o jejich koně.

A to byl teprve začátek. Při přechodu dolního brodu přes Hadí řeku spadl pan Vilém do vody a svedl to na mě. Prý jsem zvolil špatné místo pro přebrození. Já, který to tady znám jak své boty!

Při číhané na vysokou u Horní rokle jsme se nakonec dočkali krásného srnečka, avšak těsně předtím než pan Vladislav vystřelil z kuše, pan Vilém kýchl. A oni se tomu ještě smáli.

Ve zbytku dne jsme už nic dalšího neulovili, protože všechnu zvěř odehnal ten jejich nemožný pes. Přesto se páni vraceli

spokojení. Prý viděli krásnou přírodu, i když všude kolem byli jen nudné skály, obyčejné stromy a urvaní ptáci.

17. července (Mahulena)

Pan Vladislav, chudáček, měl v noci strašný sen. Vykřikl ze sna tak silně, že jsem běžela do pokoje, kde spal. Byl celý zpocený a uklidnil se, až když jsem ho pohladila a jeho přátelé s ním promluvili. Řekl mi, že prošel ohněm, a někdy se mu o tom zdává. Bratr si z toho dělal legraci, ale já vím, že to pro něj muselo být strašné. Má také moc hezké oči.

Celý den byli pryč, ale když se vrátili, vyprávěli o svém výletu u večere. Pan Vilém říkal, že zachránil život srnce a můj bratr prohlásil, že nejvíc zvířat zachránil pes Milouš.

Pan Vilém je podle moje matky proutník (nevím přesně, co to znamená, ale asi to nemá nic společného s proutím), ale má rád zvířata. A Milouš je ten nejmilejší pes na světě a miluje svého pána.

18. července (Radúz)

Pánové dnes celý den odpočívali rozvaleni u řeky a nechali se obsluhovat. Myslel jsem, že si budou povídat o politice, vojenství či jiných důležitých věcech, ale oni si povídali o nějaké zapomínací pitce v Mořské Věži a nějakých komediantských představeních v Týně. Když už mluvili o našem panu vévodovi, tak řešili jen samé nepodstatné věci jako například, s kým mluvil na nějaké slavnosti nebo jakého koně daroval panu Vladislavovi. K polednímu jsem to už nevydržel a řekl jsem jim, že

mám úplně jinou představu o životě – rád bych velel odvážným mužům a proslavil se na bitevním poli.

Rytíř Vladislav mi na to řekl, že není o co stát, protože velení přináší jen starosti a žádné radosti a bitvy jsou špinavá záležitost. Pan Vilém mu oponoval, že celé dějiny a epické básnictví pojednávají o válkách a jen v bitvách může muž získat nehynoucí slávu. Pan Vladislav na to odpověděl, že bitvy jsou epické jen na jevišti, a že viděl stovky mužů, kteří zemřeli nejspíš hrdinně, ačkoliv stěží epicky, a dnes po nich neštěkne ani pes. Zeptal jsem se ho, proč je tedy vojákem a seržantem a on odpověděl, že se jím stal náhodou a někdo to dělat musí.

Při obědě velkohubě chválili jídlo, přestože to byly obyčejné halušky, které máme týden co týden. Pan »bard« o nich dokonce složil krátkou báseň, která se ale vůbec nerýmovala.

Pozdě večer jsme se vydali na noční výlet ke zříceninám starého hradu. Navrhla to moje sestra a já jsem s ní – jako téměř vždy – nesouhlasil. Páni vojáci se však přidali na její stranu a tak jsme se víc než hodinu plahočili do prudkého kopce mezi krvežíznivými komáry a netopýry. Hrad byl samozřejmě úplně pustý a v té tmě tam nebylo nic vidět. Ten jejich pes se nám bez ustání pletl pod nohy a sestra, která se celý den tvářila, že se stydí, se s nimi stýkala snad až příliš důvěrně.

18. července (Mahulena)

Dnes jsem měla konečně příležitost blíže poznat pana Vladislava a jeho přátele. Celý den odpočívali a nenuceně mezi sebou hovořili. Užívají sice drsnější jazyk, ale pod ním se skrývají

vnímavá srdce. Pan Vladislav nemá rád války a seržantem je jen z povinnosti k vlasti. Nikolivěk pro slávu, jelikož by nejraději zapomněl vše, čeho musel pro obranu vlasti podstoupiti. Poznala jsem také, že dobře znají našeho pana vévodu, váží si ho a on si váží jich.

V poledne jsem jim připravila brynzové halušky a všichni pánové mi je pochválili. Pan Václav dokonce řekl, že nic tak dobrého ještě nejedl a pan Vilém o mě složil krásnou básničku.

Pastýřka ovčí

*pod letní hvězdou mléko
ve zázrak změnil.*

V noci jsme podnikli nádherný výlet na prastaré hradiště, s loučemi a hvězdami nad hlavou obklopeni reji četných světlušek. Všichni až na mého bratra byli výletem nadšeni a užíval si ho i Milouš, který radostně běhal od jednoho svého přítele k druhému, přičemž nezapomínal ani na mne. Na pradávných valech jsem vzpomněla těch, jejichž životy všední i sváteční upadly v zapomnění, z jejichž domovů nezbyl kámen na ka-

meni a jejich smrtelná těla pohltila Matka Země. I pan rytíř Vladislav to cítil stejně. Viděla jsem to v jeho hnědých očích a přečetla z jeho mozolnatých rukou, které uchopily moji dlaň, aby mi pomohly vystoupit na velký kámen střežící dávno již nepoužívanou bránu. Nedivím se, že Milouš má svého pána rád. I já ho má ráda (myslím Vladislava).

19. července (Radúz)

Dnes jsme se na koních vypravili k Modrému jezeru na lov kachen. Když jsme projížděli kolem Komářích bažin, pan Vilém nedbaje mého varování zamířil k Čarodějnické skále a zapadl do bahna až po kolena. Řval jako tur, že ho močál pohltí, ačkoliv jedinou újmu, kterou mohl utrpět, byly zablácené holínky. Vyprostil ho pan Boromír, který se jediný nebál, že si zašpiní kalhoty.

U jezera se ukázalo, že ten jejich pes přece jen na něco je. Skvěle naháněl kachny, z nichž však většina nakonec stejně uletěla, jelikož jsme měli jen dvě kuše a pánové neumí mířit. Nic si z toho ale nedělali a ráchali se spolu s nadšeným psem ve vodě. Dospělí muži, z toho tři důstojníci!

Na zpáteční cestě se nám ztratil desátník Boromír. Našli jsme ho až po dvou hodinách hledání. Seděl u paty jedné ze skal a němě zíral do krajiny. Zdál se být zcela mimo, což může být důvodem, proč neslyšel naše volání.

Večer pak pan Vilém úplně zblbl mou sestru svým vyprávěním, ve kterém nebylo ani zblo pravdy.

19. července (Mahulena)

Pan Vladislav je ženatý. Řekl mi to ráno, když se připravovali na další výlet s mým bratrem. Má už dokonce dvě děti: chlapce a holčičku.

Z výpravy se hosté vrátili až pozdě večer. Pan Vilém vyprávěl, jak mu pan Boromír zachránil život v močálu. A taky o tom, jak je opustil pan Boromír, aby zůstal sám obklopen jen matkou přírodou. Dokonce ani neodpovídal na volání a možná by ho ani byli nenašli, kdyby ho nevyčtenichal Milouš.

Tomu rozumím, protože sama ráda utíkám do přírody a vůbec přitom nevnímám lidské hlasy. Pan Boromír má tmavé vlasy a roztomilý knírek a vlastně nevypadá vůbec špatně. Je sice trochu starší, ale pořád je to fešák.

20. července (Radúz)

Cílem dnešního výletu byl horský hřbet na jihu. Celý den se nic zvláštního nestalo, až do okamžiku, kdy jsme cestou zpět potkali velkou medvědicí.

Mohli jsme se jí vyhnout, ale ten psí janek se zbláznil a chtěl si s ní hrát. Rozběhl se a medvědice se vydala za ním. Pánům jsem řekl, že bude lepší, když co nejrychleji zmizíme, ale seržant Vladislav, chtěl svého psa zachránit. Rozjel se za medvědicí a tak začal podivný hon. Pes i medvědice brzy získali značný náskok, protože mohli běžet i po zvířecích stezkách a my museli dlouhou oklikou.

Proto jsme přijeli pozdě; medvědice mezitím psa dohonila a roztrhala. Pan Vladislav se s ní utkal nad jeho tělem a já poprvé

viděl boj člověka s mečem a dýkou se zvířetem s drápy a zuby. Medvědice se postavila na zadní a zaútočila jako první. Řvala a máchala tlapami, zatímco rytíř stál bez hnutí a díval se jí přímo do očí. Pak ukročil, sekl svým mečem a medvědici zranil v podbřišku. Rána zvíře nepříčetně rozzuřila, ale Vladislav zůstal ledově chladný. Navíc byl mrštnější a mečem to uměl jako sám Perun. Neměla prostě chudák šanci. Když k nim přijel pan Václav, už neměl nic na práci.

Seržant Vladislav se ale z vítězství nad bestii neradoval a spolu s desátníkem Boromírem psa zabalili do plachty a odvezli do našeho statku, kde ho pohřbili, jakoby to byl člověk. Jak může vévodův rytíř plakat pro pouhé zvíře?

Medvěda přivezl pan Václav a ukázal ho mé sestře. Ta ho za to políbila, přestože jinak pláče nad každou mrtvou myší a mě peskuje za sebemenší úlovek. Ženský se prostě nedají zdravým rozumem pochopit.

20. července (Mahulena)

I pan Boromír je, bohům žel, zadaný. Ale to není vůbec důležité. Když se všichni odpoledne vrátili z hor, přivezli mrtvé tělo Milouše, jenž hrdinně zahynul, chráně svého pána. Pan Vilém o tom dokonce složil aliterační báseň.

*V nitru hor, veliká temná sluj,
v něm přebývá, proslulá bestie,
samice medvěda, silná a mocná.
Spříseženstvo mužů zkříží jí cestu
vede je rytíř, Vladislav jménem;
pes věrný bílý, mu po boku běží.
Vrhne se medvědice na vůdce mužů
pes dotírá na ní, chráně milého pána;
zhouba ho čeká zlovolné šelmy;
krev prolije svou přítel a kamarád.*

Pan Vladislav svého psího přítele pochoval za naším domem a dokonce i tak skvělému a odvážnému rytíři tekly z očí slzy. I ostatní pánové byli smutní a já Milouškovi upletla na hrob věnec z polního kvítí a rudých růžiček.

Tu medvědici, která zabila ubohého Milouška, musel nakonec pomoci zneškodnit pan Václav. Ukázal mi její mrtvé tělo a hlavu se strašnou zubatou tlamou a já ho za to políbila. On pan Václav není zase tak špatný, má svalnaté tělo, hezký úsměv a je důstojníkem Městské stráže v Týně, která nezabývá, ale chrání a pomáhá. Dlouho do noci mi vyprávěl o tom, jak osobně pomáhá chudákům a chrání bezbranné ženy. Navíc mi řekl, že měl dnes narozeniny. Nevěděla jsem, co jsou narozeniny a on mi

řekl, že je to oslava dne narození. Já nevím, v jaký den jsem se narodila, jen to že to bylo v bílém týdnu lipence před osmnácti lety. Přinesl víno a řekl mi, že se spolu napijeme a tak to oslavíme. Víno bylo sytě červené a chutnalo trochu jako zkvašený jablečný mošt. Pan Václav mi ale řekl, že z vína opilá nebudu. Když jsme šli spat, tak jsme zjistili, že pan Vladislav není k nalezení. Já ale věděla, kde ho hledat. Mlčky stál nad Miloušovým hrobem a my ho museli odtud násilím odtáhnout. Uvařila jsem mu meduňkový čaj, aby se uklidnil. Usnul ve světnici u stolu. Mě potom až do rozbřesku úspěšně uklidňoval pan Václav. Chudák Milouš!

21.července (Radúz)

Pánové se dnes necítili na delší výpravu a tak jsme šli s udicemi na ryby v Písečné zátocině. Desátníkovi Václavovi nebylo dobře, a proto zůstal doma.

Rybolov se však příliš nezdařil. Seržant byl zádumčivý a nejevil o okolí pražádný zájem. Pan Vilém sice ulovil podměrečnou bělici, ale radoval se z toho tak hlasitě, že vyplašil všechny ryby na řece na hony daleko. Desátník Boromír opět zmizel a tentokrát tu nebyl pes, aby ho našel.

K obědu jsme se tak museli vrátit bez pana desátníka. Doma jsem zjistil, že se ztratil i druhý desátník a s ním má sestra. Kdybych ji tak dobře neznal, tak bych si mohl myslet, že snad spolu chodí.

Otec se rozhodl zorganizovat záchrannou výpravu, ale dříve než jsme vyrazili, se všichni pohřešovaní vrátili. Nejdříve přišel

desátník Boromír. Našel si prý osamělý říční ostrůvek a nejspíš si tam povídal s rybami. Poté se objevila má sestra s desátníkem Václavem. Tvrdila, že si vyšli na houby. Zeptal jsem se, zda nějaké našli, a oni řekli, že nikoliv. Měli přitom výraz, jako má naše kráva, když sežere lysohlávku.

Když se situace uklidnila, pan Vilém navrhl, že přednese nějaké verše o slavných venetských mužích. Má krásný hlas a úžasnou paměť, ale nevím, proč zvolil básně, podle nichž by se zdálo, že naši dávní hrdinové bojovali především v postelích a nenechali žádnou sukni bez povšimnutí.

Večer jsem opět nemohl najít sestru. Nebyla v domě ani ve stodole. Stejně jako ten týnský hejsek. Ona snad to desátnické nedochůdce miluje?! Copak nevidí, že je to muž, který víc mluví, než koná, muž slova a nikoliv meče! Navíc má vlasy jako ženská.

21. července (Mahulena)

Václav neodjel s ostatními k řece a šel se mnou do mého nejmilějšího háje. Cestou mi ukazoval ptáčky, které má rád stejně jako já – červenku, pěnkavu i budníčka. Sedli jsme si u jezírka a ukázalo se, že je to velmi jemný muž s širokými zájmy. Zná Mokošina tajemství a jména všech hvězd i jejich příběhy. Má jiskrný pohled a nádherné dlouhé vlasy, které si k odpočinku zvolil i jeden modrásek. Než jsem se nadála, bylo po poledni, a tak jsme se vrátili až po obědě. Řekla jsem, že jsme byli na houbách, a rodiče tomu uvěřili. Bratr má ale určitě nějaké podezření, protože se na mě podezíravě zadíval.

Pan Vilém přednášel nádherné básně, v nichž velcí muži minulosti celým svým srdcem milovali ženy, bránili je a s jejich jmény na rtech umírali za vlast. Václav je také takový muž; miluje mne a chránil by mě stejně jako svou domovinu svým pádným mečem.

Večer mi vyprávěl o svém krušném dětství polosirotky v nehostinných a špinavých ulicích města, i o mládí, kdy se ho po smrti otce pijana ujal strýc a poskytl mu vzdělání, ale přesto od něho Václav nikdy neslyšel laskavého slova. Chudák Václav!

22. července (Radúz)

Má sestra se dočista zbláznila a utekla s desátníkem Václavem. Nic nepomohly domluvy našich drahých rodičů. Čekal jsem, že ji to otec prostě zakáže, ale k mému naprostému údivu tak neučinil. Matka hořce plakala, ale nakonec jí, zrádkyni domovského krbu, popřála štěstí v novém životě. Mě to ale navždy vyléčilo z touhy po světoběžnictví. Pokud mají ve světě úspěch tací muži, pak raději zůstanu doma. Budu se starat o naše hospodářství a rodiče, lovit v lesích, chovat koně a obdělávat role. Budu tak moci žít v pravdě obklopen světem lží a falše.

22. července (Mahulena)

Ráno pan Vladislav oznámil, že v poledne odjíždějí. Venda mi ale u snídaně navrhl, že si mě vezme s sebou a budu s ním bydlet v jeho novém velkém domě v Týně.

Pan Vladislav mi řekl, ať si to rozmyslím, jelikož Václav už měl mnoho žen a se žádnou to dlouho nevydrželo. Nechápu, jak

může takový citlivý a hodný člověk ze závisti očerňovat svého přítele. Ani pan Vilém mi mého Vendu nedoporučil. Ale i za tím je jistě závist, jelikož byl na kolbišti lásky poražen mladším a atraktivnějším mužem.

Já jsem ale pevně rozhodnuta, tudíž jsem si sbalila svou výbavu a malé věno a vydala se vstříc novému životu. Životu s milovaným mužem.

Toto vzácné svědectví o životě Vladislava a jeho přátel se dochovalo v papírmašové výplni malé místnosti neznámého účelu na statku v údolí Bystřice, osm mil od Týna. Další osudy obou sourozenců jsou neznámé, neboť další deníkové záznamy se bohužel nepodařilo zrekonstruovat. Se značnou jistotou lze nicméně říci, že Mahulenin románek s Václavem netrval dlouho, neboť po mnoho dalších let byl Václav setrvale nezadaný a všeobecně se vědělo, že své četné krátkodobé známosti využívá jako neplacené služebné.

Je zde nicméně reálná možnost, že Mahulena deníků, je Mahulenou, manželkou Vojtimíra korouhevního pána na Suko-slavi, jednou z nejobdivovanějších žen pozdního šestnáctého století, zakladatelkou první vyšší školy pro dívky ve venetských zemích a tvůrkyní nejkrásnějšího parku Pomořan a možná i celého Venetska.

© 2024, Jiří Fišer

Creative Commons:

Uvedte původ-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte 4.0 Mezinárodní License.

Ilustrace byly vytvořeny nástrojem DALL·E od OpenAI